

jih uporabljaja največ izletnikov, in najzanimivejše ture iz koč.

Planinske postojanke v Rapoševi knjižici so razvrščene tako, da so posamezna območja označena s pasico določene barve: vsaka gorska skupina ali prezedel Slovenije je označen z drugo barvo, tako da je orientacija v knjigi karseda preprosta.

Kdor torej hoče imeti kar precej osnovnih podatkov o planinskih kočah in njihovi okolici, kdor hoče imeti zbrane ideje za planinske izlete, naj si preskrbi brošuro Slovenske planinske koč: še preden bo prišel do svojega planinskega cilja, ki si ga bo izbral, bo že dokaj natančno vedel, kam gre in kaj lahko (vsaj kar zadeva naravno okolje) tam pričakuje.

M. R.

10 let šole v Manangu

Ob 10-letnici šole za gorske vodnike v Manangu v Nepalju je (verjetno v Ljubljani) izšla brošura neznanega avtorja in neznanega založnika »Deset let šole za gorske vodnike v Nepalju«, ki naj bi bila — kot je zapisano v besedilu — namenjena predvsem (ali vsaj velik del) seznanjanju slovenske in svetovne planinske javnosti s takšnim delovanjem slovenskih alpinistov.

Oče in idejni vodja šole v Manangu pod Anapurnami je bil Aleš Kunaver, ki je že leta 1969 po slovenski odpravi na Anapurno najresneje preiščeval o takšnem usposabljanju višinskih nosačev, »od katerih nekateri niso znali navedati niti derez, mnogi pa so imeli cepin prvič v rokah«. V šoli usposobljeni Šerpe, ki so v Himalaji najštevilnejše žrtve gorā, med drugim tudi zato, ker ne poznajo vseh skritih nevarnosti in ker se jim ne znajo izogniti ali se jim postaviti po robu, bi lahko enakopravno sodelovali na alpinističnih odpravah in poleg tega vodili vse številnejše trekinške skupine po tamkajšnjih gorah.

Potem ko so z jugoslovanskim denarjem zgradili v Manangu stavbo in deloma uredili okolico, so se začeli tečajji za gorske vodnike (prvi pa je bil celo eno leto pred otvoritvijo šole). Na dosedanjih devetih tečajjih je bilo 282 tečajnikov in 28 inštruktorjev, večinoma iz Slovenije.

Seveda so v brošuri, ki je izšla ob 10-letnici šole, navedene številne težave, ki jih poskušajo premagovati tako upravitelji iz Nepala kot tudi idejni vodje iz Slovenije. Stavba, v kateri je šola internatskega tipa (v bližini pa je letališče in tudi majhno hidrocentralo na bližnji reki nameravajo zgraditi), ni bila nikoli dokončana in propada še hitreje, kot bi že sicer, zato so nujna popravila, za katera pa ni dovolj denarja. Obstaja zamisel (o tem je pisal tudi Planinski vestnik), da bi šola tisti čas, ko v njej ne bi bilo tečajnikov, obratovala kot nekakšno trekinško središče in pen-

zion, diplomirani slušatelji in naši inštruktorji pa bi udeležence trekingov vodili po gorah, potem ko bi v šoli-penzionu opravili gorniški tečaj (če bi bil seveda potreben). Alpinisti iz drugih držav bi hoteli imeti v Manangu nadaljevalne tečaje za nepalske (in druge) gorske vodnike, če se tega ne bi lotili Slovenci, mi pa se ne moremo, ker za to ni denarja.

Tako se začenja vse skupaj vrteti v začaranem krogu, iz katerega bi želela pomagati tudi pričujoča brošura. Besedilo v njej je v slovenskem in angleškem jeziku, nekateri dokumenti pa so faksimilirani v nepalski pisavi. Nemara bodo v domačih premožnejših podjetjih in tudi v kakšni slovenski uradni ustanovi prišli do tega, da bi bil možen nekakšen prodor Slovenije na tuje tudi po takšnih poteh, kar velja še posebno za turistične organizacije, državne, družbene in zasebne. Upati je mogoče, da so neznani založniki razposlali brošure na prave naslove.

M. R.

Knjigi o rožah

Čisto pravi čas, tik pred začetkom glavne planinske sezone, letošnja pomlad, sta v slovenščini izšli dve lepi in za ljubitelje narave koristni knjigi o rožah. Pri Državni založbi Slovenije je izšla fotomonografija Luke Pintarja »Rože na Slovenskem«, pri Cankarjevi založbi pa priručnik »Alpsko cvetje« Wolfganga Lipperta.

Luka Pintar, po poklicu otroški zdravnik, se je kot ljubiteljski fotograf zapisal slikanju rož in knjiga, ki je pred nami kot plod te njegove dolgoletne ljubezni, je hkrati izjemno lep album umetniških fotografij in izčrpen priručnik o naravni slovenski flori. V njem je namreč zbranih več kot tristo barvnih posnetkov rož iz vseh naših pokrajin — gorskih, gozdnih, travniških, močvirskih, kraških... Vse so slikane na naravnih rastiščih in avtor se je vselej potrudil poiskati jih v najlepšem cvetu in najprimernejši svetlobi. Obiskoval jih je v vseh letnih časih, v jutranjem in večernem soncu, in zmerom je znal poiskati in ujeti v objektiv tisto, kar je na njih najlepše: posebna odlika posnetkov Luke Pintarja je občutek za detajl. Kljub temu izrazito umetniškemu pristopu pa je zmerom čutili tudi široko naravoslovno znanje, saj so vsi ti detajli ne samo najlepši, ampak hkrati tudi najrazličnejši in je za poznavalca rastlina na sliki zmerom razpoznavna.

Za tekstovni del knjige je poskrbel naš znani botanik dr. Tone Wraber in tudi temu ni kaj očitati. Podpisi k slikam, ki so urejene po obarvanosti cvetov, dajejo vse potrebne podatke, po zaslugi katerih je knjiga uporabna kot priručnik, hkrati pa jih poživljajo še zgodbe, ki so se o posameznih cveticah spletle v našem ljudskem izročilu in kulturni zgodovini. To so

res živi in privlačni portreti rož v sliki in besedi; v strokovnem dodatku pa so predstavljene rastline razvrščene v veljavni botanični sistem.

Esejistični uvod v knjigo izdaja še tretjega zaverovanca v naše naravno bogastvo, dr. Matjaža Kmecla. Da pa bodo to bogastvo lahko spoznavali in uživali tudi drugod po svetu, bosta kmalu izšli še angleška in nemška varienta Rož na Slovenskem.

V vseh pogledih zgledno pripravljeno knjigo sta notranje uredila Rado Flegar in Vili Vrhovec, oprema pa je delo Vilija Vrhovca. Fotomonografijo je natisnila tiskarna ČGP Delo.

Ljubezen do narave, skrb zanjo in zavzetost za njeno varovanje in ohranitev so vse bolj značilnosti našega vsakdanjega življenja, ki se kažejo na različnih področjih, tudi v knjigotrstvo. To dokazuje tudi nova izdaja Alpskega cvetja; prva izdaja je hitro pošla na našem knjižnem trgu in se je zato Cankarjeva založba odločila za ponatis.

Gre za priročnik žepnega formata, ki ga je napisal znani nemški botanik Wolfgang Lippert in predstavlja vodnik med gorskimi rožami, ki rastejo v obsežnem alpskem svetu. V knjigi je 420 barvnih fotografij, posnetih izključno na naravnih rastiščih, ki prikazujejo značilno obliko rastlin in vseh njihovih delov. Poleg njih je še 160 botaničnih risb, ki prikazujejo posamezne značilnosti rastlin (cvetove, stebela, liste, plodove) in znake, po katerih razlikujemo sorodne vrste. Zaradi lažjega določanja je vseh opisanih 600 alpskih cvetic razvrščenih v knjigi po barvi cvetov: barvne fotografije in opisi, ki so ob straneh, so enako obarvani kot cvetovi obravnavanih rastlin in strani so ob robu označene z modrimi, rdečimi, belimi in zelenimi znaki, vidnimi tudi na zaprti knjigi. Kratki in razumljivi opisi pri vsaki barvni fotografiji seznanjajo bralca z obliko, rastiščem, s časom cvetenja in razširjenostjo rastlinske vrste, hkrati pa so omenjene tudi podobne vrste. Poleg tega pa kaže 40 zemljevidov območja razširjenosti nekaterih redkih ali manj razširjenih rastlinskih vrst.

Ker imajo botanično neizkušeni ljudje največkrat precej težav z določevanjem rastlin, poskuša priročnik o alpskem cvetju odpraviti te težave z zelo enostavnim in hkrati učinkovitim določevalnim ključem: kot smo že zapisali, so vse obravnavane alpske rastline razvrščene v knjigi po barvah cvetov, opisi in fotografije pa so tiskani na straneh, obarvanih enako kot cvetovi. To je novost, prednost in odlika tega priročnika, saj s pomočjo tega določevalnega sistema tudi botanični začetniki zlahka spoznavajo in določajo alpsko cvetje. Priročnik vsebuje tudi najpomembnejše podatke o vegetacijskih pasovih in

alpskih rastlinskih združbah, ki so nujni za boljše poznavanje alpskih rastlin in ne navadnih življenjskih razmer, v katerih uspevajo.

Ljubitelji narave in gora se bodo lahko s priročnikom prav nadrobno orientirali po vegetaciji gorskega sveta in se še bolj zavzeli za njegovo varovanje in ohranitev. Knjigo sta prevedla in priredila Milan Lovka in Tone Wraber.

(Knjiga '90)

Gorniški slovar

V gorniški založbi Rother v Münchnu je z lansko letnico izšel štirijezični gorniški slovar (nemško-angleško-francosko-italijanski), ki ga je sestavil Rudolf Weiss s sodelavci. Besede so nanizane na 452 straneh formata 15,5 × 11 cm, kupiti pa ga je mogoče za 44,80 marke.

Seilschaft-rope party-cordée-cordata — tako se v štirih jezikih, v katerih je sestavljen ta slovar, imenuje naveza. Takšen slovar je bil gotovo prepotreben, kajti babilonska besedna zmeda naših najbližjih prednikov (in še koga pred tem) ni prizanesla niti alpinistom in drugim gornikom. Človek se doslej v tej zmedi skorajda ni mogel znajti, kajti pomagati si ni mogel niti s poprejšnjim splošnim znanjem tujih jezikov, niti z leksikoni, saj gre za besedni zaklad, ki ga ljudje v drugih okoljih komajda kdaj uporabljajo.

V štiri bloke so avtor in njegovi sodelavci iz treh alpskih dežel razdelili knjižico. V vsakem so pojmi enega jezika razvrščeni po abecednem redu in v prevodu predstavljene v ostalih treh jezikih. V teh blokih so menda prav vsi izrazi, ki jih uporabljajo v planinskem izrazoslovju, tudi nekateri nekoliko arhaični in razmeroma malo znani. Vse skupaj je zamotano v soliden plastični ovoj, tako da je knjižico mogoče vzeti s seboj v tuje hribe ali tja, kjer je mogoče pričakovati gornike iz tujih dežel. Knjiga je težka komaj kakšnih 30 dekagramov — toliko torej kot kakšen drug vodnik.

Kot je slišati iz zelo zaupnih krogov, pripravljajo tak slovar slovenskih gorniških izrazov tudi pri nas, izšel pa naj bi ob stoletnici slovenske planinske organizacije. Kdorkoli ga že sestavlja, ima zdaj v tem štirijezičnem slovarju nekakšen zgled, kakšne besede bi bilo treba (tudi) upoštevati.

Igre med potjo

Kaj storiti, če bliski parajo nebo in če grmenje stresa planinsko kočjo ali če se je vnelo kurje oko in je treba vsaj en dan ostati v planinskem domu? Igrati se je treba! Tistim, ki tako mislijo, je gorniška založba Rother iz Münchna ponudila knjigo Ulrike Aldebert »Igre med potjo«